IRKÇILIK

Bütün İnsanlar Eşittir

- يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

- ***"Ey insanlar! Şüphesiz ki biz sizleri bir erkekle bir dişiden yarattık. Sizi -birbirinizle tanışabilesiniz diye- milletlere ve kabilelere ayırdık. Allah katında en saygıdeğer olanınız, (Allah'tan) en çok korkup, (fenalıklardan sakınan ve ilâhî sınırlara) saygılı olanınızdır..."[1]***

[1] Hucurat, 49/13.

Hucurat 13 Ayetinin Nüzul Sebebi:

- Mekke'nin fethedildiği gün, Peygamber Efendimizin (sas) emri üzerine Bilâl-i Habeşî Hazretleri Kabe'nin üzerine çıkarak Ezan-ı Muhammedi'yi okumuş ve bazı müşrikler:
- Muhammed şu kara köleden başka birisini bulamadı mı?" diyerek Hz. Bilâl'i tahkir etmişlerdi. Bunun üzerine, bu âyet-i kerîme nazil oldu.

Hucurat 13 Ayetinin Açıklaması:

- Âyette belirtilen **Şube ve kabilelere** ayırma, bütün kâinatta hükmeden olumlu farklılığın yansımasıdır. Şöyle ki: Cenâb-ı Hak, güneşi, dünyayı ve ayı farklı özelliklerde yaratmış, hepsine farklı bir görev vermiştir.
- Bitki ve hayvanları ayrı ayrı özellikte yaratmakla, bizlere çeşit çeşit lütuflarda bulunmuştur. İnsandaki organları farklı yaratmakla, insan vücudunda yardımlaşmayı, birliği ve düzeni sağlamıştır.
- İşte mü'minlerin ırk ve şubelere ayrılmaları da böyledir. Allah, insanları farklı ırk ve şubelere, aşiretlere ayırmakla, toplum hayatının ahenk ve düzenini sağlamıştır. Böylece kabileler birbirlerini tanıyacaklar, birbirlerine yardım edecekler ve birbirlerinin eksikliklerini tamamlayacaklardır.

İslam Evrenseldir

- Hz. Muhammed tüm insanlığa gönderilmiştir.

- وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

- ***"Biz seni başka bir maksatla değil, âlemlere rahmet olmak üzere gönderdik"***[2]

******

- وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

- ***"Biz seni bütün insanlara bir rahmet müjdecisi ve azap habercisi olarak gönderdik***[3]

---

[2] Enbiya, 21/107.

[3] Sebe, 34/28.

Fazilet Soyda Değildir:

- Rasulullah buyurdu ki:
- وَمَنْ بَطَّأَ بِهِ عَمَلُهُ، لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ
- *"Bir kimseyi ameli geri bırakmışsa, nesebi, soyu onu kurtaramaz, yükseltemez, ilerletemez."*[4]

******

- Rasulullah buyurdu:
- إِنَّ اللهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ
- *Allah sizin mallarınıza ve şekillerinize bakmaz; fakat O sizin kalblerinize ve amellerinize bakar.*[5]

---

[4] İbn Mace.
[5] Müslim, İbn Mace.

Tüm İnsanlar Kardeştir:

- Rasulullah buyurdu ki:

- **يَا أَيُّهَا النَّاسُ، أَلَا إِنَّ رَبَّكُمْ وَاحِدٌ، وَإِنَّ أَبَاكُمْ وَاحِدٌ، أَلَا لَا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى عَجَمِيٍّ ، وَلَا لِعَجَمِيٍّ عَلَى عَرَبِيٍّ، وَلَا أَحْمَرَ عَلَى أَسْوَدَ، وَلَا أَسْوَدَ عَلَى أَحْمَرَ، إِلَّا بِالتَّقْوَى**

- *Ey insanlar! İyi bilin ki; Rabbiniz birdir, babanız birdir. İyi bilin ki; Arabın Aceme, Acemin de Araba, kırmızının siyaha, siyahın da kırmızıya takvadan başka bir üstünlüğü yoktur.*[6]

---

[6] İbn Hanbel.

Bütün İnsanlar Tek Ümmetti

- وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

- ***İnsanlar bir tek ümmettiler; sonra ayrılığa düştüler. Eğer (azabın ertelenmesi ile ilgili) Rabbinden bir söz (ezelî bir takdir) geçmemiş olsaydı, ayrılığa düştükleri konuda hemen aralarında hüküm verilirdi (Derhal azap iner ve işleri bitirilirdi).*** [7]

[7] Yunus, 10/19.

- ***"İnsanlar bir tek ümmetti. Sonra Allah, müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberleri gönderdi. İnsanlar arasında, anlaşmazlığa düştükleri hususlarda hüküm vermeleri için, onlarla beraber hak yolu gösteren kitapları da gönderdi. Ancak, kendilerine kitap verilenler, apaçık delililler geldikten sonra, aralarındaki kıskançlıktan ötürü dinde anlaşmazlığa düştüler. Bunun üzerine Allah iman edenlere, üzerinde ihtilâfa düştükleri hakkı, izniyle gösterdi. Allah dilediğini doğru yola iletir."***[8]

---

[8] Bakara, 2/213.

Irk Nedir?

- Irk, belli bir kesimde yaşayan bir kabile ya da milletin veya ailenin kökü, soyu demektir. Buna “sülâle” de denir.

- Ancak şunu belirtelim ki, çeşitli ırklar arasında kesin bir çizgi koymak çok zordur ve aslında biyolojik bir kavramdır. Aynı atadan gelen ve topluca yeterli ölçüde belirleyici biyolojik karakterler gösteren fertlerin toplamına bu manayla ırk denir.

- Bilim açısından ırkçılık savunulması çok zor, hattâ imkânsız bir teoridir. Çünkü saf ırkların yeryüzünde kalmadığı bir gerçektir. O halde herhangi bir ırkın üstünlüğünden söz etmek de o derece anlamsızdır.

Irkçılık Nedir?

- Rasûlullah'a soruldu:
- يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمِنَ الْعَصَبِيَّةِ أَنْ يُحِبَّ الرَّجُلُ قَوْمَهُ؟
- "Kişinin soyunu, kavmini sevmesi asabiyet (kavmiyetçilik) sayılır mı?"
- Hz. Peygamber şöyle cevap verdi:
- لَا، وَلَكِنْ مِنَ الْعَصَبِيَّةِ أَنْ يُعِينَ الرَّجُلُ قَوْمَهُ عَلَى الظُّلْمِ
- *Hayır. Lâkin kişinin kavmine zulümde yardımcı olması asabiyettir/kavmiyetçiliktir.*[9]

[9] İbn Hanbel, İbn Mace.

- **<u>Irkçılık:</u>** Belli bir ırkın doğal üstünlüğünü savunan teori ve görüştür. Kalıtım yoluyla geçen fiziki özelliklerle kişilik, zeka ve kültür özellikleri arasında bir sebep-sonuç bağlantısı bulunduğu inancından kaynaklanır. Tarih boyunca üstün sayılan ırkların diğer ırklar üzerinde egemenlik kurma ve sömürme girişimlerinde meşrulaştırıcı bir gerekçe olarak kullanıldı. Toplumlar arasındaki birlik ve dayanışmayı yok etmesi, zulüm ve sömürüye neden olması yüzünden İslâm tarafından kesin biçimde yasaklandı.

- Irkçılık, insanlık tarihi içinde uzun bir geçmişe sahiptir. Eski Yunan, Roma, Mısır toplumlarında egemen uluslar kendilerinin doğal üstünlüklerine inanırlar, kendilerinden olmayan ulusları ikinci sınıf insan olarak değerlendirirlerdi. İsrâiloğulları gibi kimi toplumlarda ise ırkçılık dini bir nitelik kazanmıştı. Kendilerinin seçilmiş ulus olduklarına inanan İsrâiloğulları, İslâm'ın tebliğ edildiği dönemde, sırf kendi uluslarından olmadığı için Hz. Muhammed'in peygamberliğini kabul etmemişlerdi.

Irkçılığın Siyasal Tarihi

- Uzun geçmişine rağmen ırkçılık sosyal bir teori olarak on dokuzuncu yüzyılda sistemleşti. Irkçılığın altın çağı kabul edilen bu yüzyılda kendisi ırkçı olmamakla birlikte Charles Darwin'in biyolojik evrim kuramı, sözde bilimsel ırkçılığın gelişmesine temel oluşturdu. Sosyal Darwincilik insan soyunun zaman içinde çeşitli evrim aşamalarından geçtiğini, Avrupalı beyaz ırkın insanın toplumsal evriminin en üst aşamasını temsil ettiğini savundu.

- Gobineau, beyaz ırkın üstünlüğünü, beyazlar içinde de ârî ırkın en yüksek medeniyet seviyesine ulaştığını öne sürdü. Gobineau'nun izleyicilerinden İngiliz asıllı Houston Stevvart Chamberlain, Almanya'da uzun boylu, açık tenli ve uzun kafalı Tötonların üstün ırk olduğunu, Yahudilerin fiziksel olarak Tötonlardan kolayca ayırt edilmeseler de manevi açıdan olanlardan geri olduklarını savundu.

- Gobineau ve Chamberlain'in görüşleri, başta Nietzche olmak üzere Max Weber, Werner Sombart gibi düşünürlerce beslenerek Almanya'da Nazi ırkçılığının temelini oluşturdu. Adolf Hitler siyaset felsefesinin ırkçılık yönünü "bilimsel" temellerini bu düşünürlerden aldı. Nazi ırkçılığı bütün çelişki ve tutarsızlıklarına rağmen Almanları birleştirmekte, yenilmez olduklarına inandırmakta, ekonomik sömürüyü ve köle emeğini meşrulaştırmakta, halkı savaşa yöneltmekte başlıca etken oldu ve Nazizmin Alman halkı üzerinde kurduğu egemenliğinin temel öğesini meydana getirdi.

- Nazizmden farklı biçimde de olsa, Avrupa uluslarının sömürgecilik hareketlerinde haksız ve insanlık dışı eylemleri meşrulaştırmakta ırkçı görüşler başlıca etken oldu. İspanyollar Amerika'ya geldiklerinde Yerlilere karşı izledikleri yayılmacı ve saldırgan politikalarını, Yerlilerin İspanyollardan farklı oldukları, kendileriyle aynı anlamda insan bile sayılamayacaklarını öne süren ırkçı teorilere dayandırdılar, topraklarını ellerinden aldıkları Yerlilere insan gibi davranmanın

gerekmediğini öne sürdüler. Thomas Carlyle, James A. Froude, Charles Kingsley ve özellikle Rudyard Kipling'in yazılarında ısrarla işlenen "beyaz adamın misyonu" düşüncesi de sömürgecilik döneminde ırkçılığı meşrulaştırıcı ve sömürgeciliği yüceltici bir işlev gördü. Bu düşünceye göre beyaz Avrupalı öteki ırklara medeniyet götürüyor, dolayısıyla insanlığa hizmet ediyordu.

- Başta İngiliz, Fransız ve Portekizliler olmak üzere Avrupalı tüm sömürgeciler Asya'da, Afrika'da, Hindistan ve Uzak Doğuda sömürgeleştirme faaliyetlerini bu sözde "medenileştirme" görevlerine dayandırıyorlardı. ABD'de ise ırkçılık önceleri katliam ölçüsünde Yerlilere, daha sonra da Siyahlara yöneldi. Günümüzde ırkçılıktan belli ölçüde bir uzaklaşma eğiliminden söz edilse de başta ABD olmak üzere tam Avrupa ülkelerinde varlığını sürdürmekte; özellikle ırk ayırımının yasal olarak sürdüğü Güney Afrika ile İsrail'de en katı ve acımasız biçimiyle egemenliğini yürütmektedir.

İslam ve Irkçılık

- İslâm, insanlığın ortaklaşa mânevi değeri ve yine bütün insanlar için bir hayat düsturudur. O ne bir millet veya ırkın malı, ne de belli bir çağın sistemidir. Bütün insanların ve çağların değeri ve eskimeyen müşterek malıdır. İslâm'ı bu açıdan ele aldığımızda ilk nazarda ırkçılığın bu dinde yeri olmadığı kesinleşir.

- Musevîlikte ırkçılık hâkimdir, onlarda misyon teşkilâtı yoktur, dini yayma politikaları düşünülmez. Kendi ırklarından başkasını kabul etmezler. Çünkü Tevrat sadece İsrail oğullarına indirilen bir kitaptır, cihanşümul vasfı yoktur. Kur'ân ise bütün insanlara indirilen bir kitaptır ve en belirgin vasıflarından biri cihanşümul olmasıdır.

Irkçılığın Kötülüğü:

- Rasulullah buyurdu ki:
- **مَنْ قُتِلَ تَحْتَ رَايَةٍ عِمِّيَّةٍ، يَدْعُو عَصَبِيَّةً، أَوْ يَنْصُرُ عَصَبِيَّةً، فَقِتْلَةٌ جَاهِلِيَّةٌ**
- *Kim ırkçılık bayrağı altında savaşırken, insanları ırkçılığa çağırırken veya ırkçılığa yardım ederken öldürülürse, cahiliye üzere ölmüş olur.*[10]

******

- Rasulullah buyurdu ki:
- **مَنْ نَصَرَ قَوْمَهُ عَلَى غَيْرِ الْحَقِّ، فَهُوَ كَالْبَعِيرِ الَّذِي رُدِّيَ، فَهُوَ يُنْزَعُ بِذَنَبِهِ**
- *"Kim haksız yere kendi kavmine yardım ederse, (bir çukura) yuvarlanıp kuyruğundan tutulup çekilerek (kurtarılmaya çalışılan) deveye benzer."*[11]

---

[10] Müslim.
[11] Ebu Davud.

- Rasulullah buyurdu ki:

- لَيْسَ مِنَّا مَنْ دَعَا إِلَى عَصَبِيَّةٍ، وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ قَاتَلَ عَلَى عَصَبِيَّةٍ، وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ مَاتَ عَلَى عَصَبِيَّةٍ

- *"Irkçılığa davet eden bizden değildir. Irkçılık üzerine savaşan bizden değildir! Irkçılık üzerine ölen de bizden değildir."*[12]

[12] Ebu Davud.

- Rasulullah buyurdu ki:

- مَنْ خَرَجَ مِنَ الطَّاعَةِ، وَفَارَقَ الْجَمَاعَةَ فَمَاتَ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً،

- *"Müslüman cemaatten ayrılan ve itaat yolunu terketmiş olarak ölen kimsenin ölümü, câhiliyye ölümüdür.*

- وَمَنْ خَرَجَ عَلَى أُمَّتِي يَضْرِبُ بَرَّهَا، وَفَاجِرَهَا لَا يَتَحَاشَى مِنْ مُؤْمِنِهَا، وَلَا يَفِي لِذِي عَهْدِهَا فَلَيْسَ مِنِّي،

- *Ümmetime karşı harekete geçerek mü'minin imanına saygı duymaksızın ve sözleşmeli bulunduğu kimseye karşı olan ahdine vefâ göstermeksizin suçlusuyla suçsuzuyla bütün ümmetimi vurmaya kalkışan kimse Benim ümmetimden değildir.*

- وَمَنْ قَاتَلَ تَحْتَ رَايَةٍ عُمِّيَّةٍ، يَدْعُو إِلَى عَصَبِيَّةٍ، أَوْ يَغْضَبُ لِعَصَبِيَّةٍ فَقُتِلَ فَقِتْلَةٌ جَاهِلِيَّةٌ

- *Asabiyet/ırkçılık duygusuyla öfkelenen, asabiyet uğruna savaşırken yahut ırkçılık dâvâsı güderken körü körüne açılmış bir bayrak altında ölen kimsenin ölümü câhiliyye ölümüdür."*[13]

[13] Müslim, Nesai, İbn Hanbel.

- Bir gün Ebu Zerr ile Bilali Habeşi birbirlerine kızmışlar, birbirlerine hakaret etmişlerdi. Öfkenin tam şahlandığı sırada Ebu Zerr, Bilal'e: "Siyahın oğlu" demişti. Bilal onu Hz. Peygamber’e şikayet etti. Rasulullah Ebu Zerr'e şöyle dedi:

- يَا أَبَا ذَرٍّ أَعَيَّرْتَهُ بِأُمِّهِ؟ إِنَّكَ اِمْرُؤٌ فِيكَ جَاهِلِيَّةٌ،

- *"Onu annesiyle mi ayıpladın? Sen öyle bir adamsın ki sende cahiliyet kokusu vardır."*[14]

[14] Buhari.

- Hüzeyfe ibn-i el-Yemani anlatıyor; Rasulullah buyurdu ki:
- لَنْ تُفْتَنَ أُمَّتِي حَتَّى يَظْهَرَ فِيهِمُ التَّمَايُزُ، وَالتَّمَايُلُ، وَالْمَقَامِعُ»
- *Ümmetim, aralarında temayüz, temayül ve mekaami' görünmedikçe imtihan edilmeyecektir*.
- قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا التَّمَايُزُ؟
- Dedim ki: Ey Allah'ın Rasulü! Temayüz nedir? Rasulullah şöyle buyurdu:
- قَالَ: " التَّمَايُزُ: عَصَبِيَّةٌ يُحْدِثُهَا النَّاسُ بَعْدِي فِي الْإِسْلَامِ "
- *Temayüz, İslamda benden sonra insanların ortaya çıkaracağı kavmiyetçiliktir.*
- قُلْتُ: فَمَا التَّمَايُلُ؟
- Dedim ki: Ey Allah'ın Rasulü! Temayül nedir? Rasulullah şöyle buyurdu:

- قَالَ: «تَمِيلُ الْقَبِيلَةُ عَلَى الْقَبِيلَةِ فَتَسْتَحِلُّ حُرْمَتَهَا»
- *Bir kavim, başka bir kavmi karşısına alır ve onun mukaddesatına saldırmayı kendine helal sayar.*
- قُلْتُ: فَمَا الْمَقَامِعُ؟
- Dedim ki: Ey Allah'ın Rasulü! Mekami' nedir? Rasulullah şöyle buyurdu:
- قَالَ: «سَيْرُ الْأَمْصَارِ بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ تَخْتَلِفُ أَعْنَاقُهُمْ فِي الْحَرْبِ»
- *Şehirlerin savaşta insanların boyunlarının birbirine karışacak şekilde birbiri üzerine yürümesidir.*[15]

---

[15] Müstedrek.

- Rasulullah buyurdu ki:

- إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ، وَفَخْرَهَا بِالْآبَاءِ

- *"Aziz ve Celil olan Allah sizden câhiliyye devrinin kabalığını ve babalarla övünmeyi gidermiştir.*

- مُؤْمِنٌ تَقِيٌّ، وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ، أَنْتُمْ بَنُو آدَمَ وَآدَمُ مِنْ تُرَابٍ،

- *Mü'min olan, takvâ sahibidir. Kâfir olan ise şakîdir. Siz, Âdem'in çocuklarısınız. Âdem de topraktan yaratılmıştır.*

- لَيَدَعَنَّ رِجَالٌ فَخْرَهُمْ بِأَقْوَامٍ، إِنَّمَا هُمْ فَحْمٌ مِنْ فَحْمِ جَهَنَّمَ، أَوْ لَيَكُونُنَّ أَهْوَنَ عَلَى اللَّهِ مِنَ الْجِعْلَانِ الَّتِي تَدْفَعُ بِأَنْفِهَا النَّتِنَ

- *Bazı adamlar, (kâfir olarak ölen) kavimleriyle övünmeyi terketsinler. Çünkü onlar cehennemin kömüründen bir kömürdürler, yahut onlar, Allah indinde burnu ile pislik yuvarlayan pislik böceğinden daha aşağıdırlar.”*[16]

******

- Rasulullah buyurdu ki:
- أَرْبَعٌ فِي أُمَّتِي مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ، لَا يَتْرُكُونَهُنَّ: اَلْفَخْرُ فِي الْأَحْسَابِ، وَالطَّعْنُ فِي الْأَنْسَابِ، وَالْاسْتِسْقَاءُ بِالنُّجُومِ، وَالنِّيَاحَةُ
- *"Ümmetimde dört şey vardır ki, câhiliyye işlerindendir; bunları terk etmeyeceklerdir: Haseple (mal, mevki, gibi dünyevî özelliklerle) iftihar, nesebi (ırkçılığı) sebebiyle insanlara ta'n (küçük görüp hakaret), yıldızlardan yağmur bekleme, (ölenin ardından) mâtem!“*[17]

---

[16] Ebu Davud.
[17] Müslim.

"Sen! Ben! desin efrad, aradan vahdeti kaldır,

Milletler için işte kıyâmet o zamandır."

M. Akif Ersoy

Irkçılığı Destekler Şekilde Anlaşılan Bazı Rivayetler

- Hadis diye adlandırılan ve nakledilen bazı rivayetler vardır. İlim adamları yaptıkları araştırmalar neticesinde bu rivayetlerin zayıf veya uydurma olduğunu tespit etmişlerdir. Bu hadislerden bir kısmı:
- *“Arab’ı sevmek imândır, onlara buğzetmek nifaktır.”*
- Hâkim, Enes’den rivayet etmiş; zayıftır.
- *“Kureyş’i sevmek imândır; onlara buğzetmek küfürdür. Arabı sevmek imândır, onlara buğzetmek küfürdür. Arabı seven kimse beni sevmiş olur; Araba buğzeden kirase bana buğzetmiş olur.”*
- Taberanî el-Evsat’da Enes’den rivayet etmiş zayıftır.
- *“Ansar’ı sevmek imânın belirtisidir; Ansar’a buğzetmek münafıklığın belirtisidir.”*

- Nesaî, Enes’den rivayet etmiş zayıftır..
- *“Arabı üç şeyden dolayı severim: Çünkü ben Arabım, Kur’ân Arapçadır, cennet ehlinin dili Arapçadır.”*
- Taberânî, Beyhaki ve Hâkim,İbn Abbas’dan zayıftır
- Yukarıda meallerini sunduğumuz rivayetler, hadîs ilim adamlarının ittifakıyla delil ve dayanak kabul edilmeyecek kadar zayıftır. İmam Suyutî, İmam Sahavî ve Aclûnî bunlar üzerinde gereken araştırmayı yapıp senetlerinin zayıf olduğunu belirtmişlerdir.

Meşru Kavmiyetçilik

- Sürâka b. Mâlik anlatıyor: “Rasûlullah bir hutbede şöyle buyurdu:

- خَيْرُكُمْ اَلْمُدَافِعُ عَنْ عَشِيرَتِهِ، مَا لَمْ يَأْثَمْ

- *“Sizin hayırlılarınız, günah işlemediği sürece kendi aşiretini (başkalarının zulüm ve saldırısına karşı) savunandır.”*[18]

[18] Ebu Davud.

Hz. Ali'nin Şiiri

- "İnsanlar birbirine benzerlik cihetiyle denktirler, Babaları Âdem, anaları Havva'dır.
- Soylarında iftihar edecek bir şeref yoksa. Çamur ve su (ile iftihar etsinler).
- Fazilet ve üstünlük ancak ilim ehline mahsustur.
- Onlar doğru yol üzerinde, doğru yolu bulmak isteyenlere yol göstericilerdir.
- Kişinin değeri, yaptığı iyilikle (ölçülür).
- Cahiller ise ilim ehline açık düşmandır.
- Soylu bir kimseden bir cömertlik (söz konusu edip) getirecek olursan,
- Bizim soyumuz ve nisbetimiz, cömertlik ve yüceliktir.
- Sen hep ilimle ayakta durmaya bak, ona hiçbir şeyi denk tutma. Bil ki, insanlar ölüler (gibidir), ilim ehli ise delilerdir."[19]

---

[19]Nûrü'l-Ebsar: 1/84-85.

Din Bağı Kan Bağından Daha Üstündür:

- Aynı inancın paylaşılmaması durumunda, baba oğul arasında bile bir yakınlıktan söz edilemez.

- وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ

- ***45. Nuh Rabbine dua edip dedi ki: "Ey Rabbim! Şüphesiz oğlum da ailemdendir. Senin vâdin ise elbette haktır. Sen hakimler hakimisin."***

- قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

- ***46. Allah buyurdu ki: Ey Nuh! O asla senin ailenden değildir. Çünkü onun yaptığı kötü bir iştir. O halde hakkında bilgin olmayan bir şeyi benden isteme! Ben sana cahillerden olmamanı tavsiye ederim.***[20]

---

[20] Hud, 11/45-46.

- Aynı inancı paylaşan müminler küfrü tercih etmeleri durumunda ne babalarını, ne de kardeşlerini veli edinebilirler.

- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ (**23**)

- ***Ey iman edenler! Eğer küfrü imana tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi (bile) veli edinmeyin. Sizden kim onları dost edinirse, işte onlar zalimlerin kendileridir.***[21]

---

[21] Tevbe, 9/23.

- Hiçbir mümin, babası, oğlu, kardeşi ya da diğer bir yakını da olsa, Allah'a ve Peygamberine düşman olan kimseye sevgi besleyemez (el-Mücadele. 58/22).

- لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ

- ***Allah'a ve ahiret gününe inanan bir toplumun -babaları, oğulları, kardeşleri, yahut akrabaları da olsa- Allah'a ve Resûlüne düşman olanlarla dostluk ettiğini göremezsin.***

- أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

- ***İşte onların kalbine Allah, iman yazmış ve katından bir ruh ile onları desteklemiştir. Onları içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokacak, orada ebedî kalacaklardır. Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan hoşnut olmuşlardır. İşte onlar, Allah'ın tarafında olanlardır. İyi bilin ki, kurtuluşa erecekler de sadece Allah'ın tarafında olanlardır.***

Bir Hikaye: Sarı Öküz

- Bir merada beraber yaşayan üç öküz varmış. Bu hayvanların biri sarı, biri kara, diğeri de alaca renkliymiş. Bunlar, her zaman birbirine arka vererek otlarlar ve birbirinden ayrılmazlarmış. Kurt, bunları yemek için can atmakla beraber yanlarına yaklaşamıyormuş. Bunun üzerine, gayesine erişmek için bunların arasını açmayı düşünmüş. Bir gün alacalı öküz diğerlerinden uzakta iken, sarı ve kara öküzün yanlarına sokulmuş, "Siz ne kadar hoş ve güzelsiniz! Fakat bu alacalı arkadaşınız sizin aranıza hiç yakışmıyor" demiş.

- Diğerleri bu sözü tasdik edince kurt, "Bunu aranızdan uzaklaştırın" demiş. Onlar, bu işin çaresini sorunca, "Siz bana yardımcı olursanız ben onu sizden uzaklaştırırım" cevabını vermiş. Kimi, arkadaşının boynundan kimi, ayaklarından bastırarak kurda yardımcı olmuşlar. Kurt, büyük bir iştiha ile alacalı öküzü parçalamış.

- Bir başka gün, karnı acıkan kurt, iki öküz birbirinden biraz uzak iken sarı öküze yaklaşmış, "senin rengin ne kadar da güzel, ama arkadaşının rengi siyah, o senin yanına hiç yakışmıyor" demiş. Onun da yardımı ile kara öküzü parçalamış.

- Sonunda sarı öküzün karşısına dikilmiş ve hiçbir hileye lüzum görmeden doğrudan doğruya "Ben seni yiyeceğim" demiş. Sarı öküz, işin vahametinin farkına varmış. Ama artık iş işten geçmiş, yapacak bir şey kalmamış. Çaresizlik içinde şöyle mırıldanmış:

- "Aslında biz, alacalı öküzü yedirdiğimiz gün yenilmiş ve bu sonucu hak etmiştik."